

Українська мова: методика викладання з урахуванням темпераменту

Карпенко В.В.: студентка групи СПб -17-4 Од, III курс Інституту людини, спеціальність “Соціальна педагогіка”.

Дане дослідження визначає основні чинники, що впливають на ставлення до української мови в середовищі носіїв інших мов. Результати дослідження показують, що важливо враховувати тип темпераменту людини, яка вивчає українську мову. У статті викладено основні положення щодо викладання мови для кожного типу темпераменту.

Ключові слова: мова, суржик, викладання, темперамент, психологія, мотивація.

Актуальність: Незважаючи на те, що переважна частина населення вважає рідною українську мову та підтримують її статус як єдиної державної, численні соціологічні дослідження показують, що суржиком користується значний відсоток українців. Враховуючи це та вплив російської мови, вивчення державної втрачає свою популярність. Використання психології та знань про різні типи темпераменту може дати позитивні результати у боротьбі за якість та «привабливість» української мови, що ставиться до неї як до іноземної (другої).

Виклад основного матеріалу: Суржик – це основна загроза для української мови. Він агресивно впливає на мову: українські слова змінюють форми через тиск російської граматики та стилістики, вживаються у невірному значенні.

Використовуючи суржик у повсякденному житті, українці віддаляються від літературної української мови. Через це вона стає “чужою” для багатьох. Психологічні принципи у вивченні та викладанні мови можуть докорінно змінити статус-кво.

Згідно з опитуванням, проведеним Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС), 46% українців використовують українську мову, а російською послуговуються 28% опитаних [2]. Інше дослідження, проведене Kantar TNS Online Track, виявило, що рідною українську мову вважають 63% респондентів, а російську – 35% [5].

Окрім того, певна частина населення використовує суржик. За даними КМІС суржик використовує у спілкуванні від 11 до 18 % усього населення України [1], а в деяких регіонах України цей показник сягає 22% [7]. Ці цифри охоплюють лише тих, хто усвідомлює свою “суржикомовність”.

Такі результати є свідченням того, що значна частина населення України використовує російську мову та суржик. Українська мова для цих людей не є першою або навіть другою. Її значення в суспільстві нівелюється, а сама мова деформується під впливом російської та суржика. Люди не зацікавлені в її вивченні та ставляться до неї, як до чужої та не характерної у певних регіонах. Для того, щоб посилити позиції української мови серед цих прошарків населення необхідно використовувати принципи психології вивчення іноземних мов, що можуть позитивно вплинути на якісне викладання мови та її популяризацію серед молоді.

Вивчення мови – це не тільки оволодіння мовною компетентністю, але й комунікативною гнучкістю, здібністю до пізнання, емоційною стабільністю, а також вмінням психологічно включатися в процес навчання. Саме тому необхідно звернути увагу на психологічні аспекти викладання української мови як іноземної

Найважливішою психологічною передумовою успішного вивчення мови є зацікавленість [6]. Дієвим принципом є створення теплої та дружньої атмосфери у взаєминах студента та викладача. Корисним буде заклик до подолання труднощів та розповідь про подальші перспективи

використання мови, що потребує врахування особливостей кожного студента [4].

Ю.З. Гільбух зазначає особливості викладання для кожного типу темпераменту. Студентам з флегматичним типом темпераменту рекомендовано давати більше часу на виконання завдань пізнавального характеру, мовленнєві вправи, час на підготовку до усної відповіді. У викладанні студентам-холерикам потрібно робити акцент на справедливій вимогливості, об'єктивному оцінюванні, сприянні в оволодінні прийомами ефективної саморегуляції поведінки. Меланхолійний темперамент (швидка фізична та розумова стомлюваність) вимагає стимулювання шляхом систематичного підбадьорювання, навіювання віри у власні сили. Сангвініки потребують достатнього завантаження рухової активності, організації діяльності, яка потребує швидкої реакції та кмітливості [5].

Висновки: Можна зробити висновок, що для успішного вивчення української мови як другої мови необхідно створити ряд психологічних передумов, що базуються на мотивації до навчання. Мотивувавши студентів до вивчення української мови та продемонструвавши її корисність у майбутньому педагог мусить чітко визначити тип темпераменту кожного студента. Тільки потім починати викладання використовуючи індивідуальний підхід. Впровадження принципів психологічного аналізу темпераментів учнів дозволить значно підвищити показники якості мови (боротьба з впливом суржика) та її популярність (витіснення російської мови).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Більшість українців розмовляють суржиком [Електронний ресурс] // ТСН. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://tsn.ua/ukrayina/bilshist-ukrayinciv-rozmovlyayut-surzhikom.html>.

2. Думки і погляди населення щодо викладання російської мови в українськомовних школах і надання непідконтрольним територіям Донбасу автономії у складі України: Березень 2019 року [Електронний ресурс] // Київський міжнародний інститут соціології. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=832&page=1>.

3. Лозова О. М. психологічні аспекти засвоєння іноземної мови [Електронний ресурс] / Ольга Миколаївна Лозова // Київ. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5468/1/O_Lozova_PAZIM.pdf.

4. Падура М. Ф. Психологічні умови успішного вивчення іноземної мови [Електронний ресурс] / М. Ф. Падура, Т. В. Череповська // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologichni-umovi-uspishnogo-vivchennya-inozemnoyi-movi/viewer>.

5. Українська мова найбільш популярна серед молоді, – опитування [Електронний ресурс] // ІА Конкурент. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://konkurent.in.ua/publication/42571/ukrainska-mova-naybilsh-populyarna-sered-molodi-opituvannya/>.

6. Шепеленко Т. М. Психологические аспекты изучения иностранных языков [Електронний ресурс] / Т. М. Шепеленко // Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета. Проблемы языкознания и педагогики. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskie-aspekty-izucheniya-inostrannyh-yazykov/viewer>.

7. Pereltsvaig A. The Tale of Two Ukraines, the “Missing” Five Million Ukrainians, and Surzhyk [Електронний ресурс] / Asya Pereltsvaig // Languages Of The World. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.languagesoftheworld.info/uncategorized/tale-two-ukraines-missing-five-million-ukrainians-surzhyk.html?fbclid=IwAR1ufjNhD7z6WfIhS9EvClwOkKKWUCoGInjAX4vSbEkot-s-LXITzpyYz80>.

Ukrainian Language: Psychological Aspects of Temperament-Based Teaching

This research identifies the main factors that influence attitude towards the Ukrainian language within the non-Ukrainian language speakers. The results of the research show that it is important to take into account the temperament type of a person who is studying Ukrainian language. The article outlines the top considerations for each type of the temperament.

Keywords: *language, Surzhyk, teaching, temperament, psychology, motivation.*